

بلیٹی شوقیو ۱

بلیٹسان دائرہ مصنفین سکرو

بالتی توفیو

(۱)

بالتستان دائره مصنفین سکردو

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

نام کتاب :	بلتی شوقبو (۱)
پیشکش :	بلتستان دائرہ مصنفین سکردو
مجلس ادارت:	محمد حسن حسرت، پروفیسر حشمت علی کمال الہامی، غلام حسن حسنی (مرحوم)
کمپوزر :	غلام حیدر -
ناشر :	بلتستان بکڈپو نیا بازار سکردو فون: 05815455166
اشاعت :	بار اول
سال اشاعت :	جنوری 2015
قیمت :	Rs.80/-

ملنے کا پتہ
بلتستان بک ڈپو، نیا بازار، سکردو

یلداغی ژھر کن

ژھر	یلداق	ربی کهن پو	غدونگ پرژیس
۱	تم شیس	اداریه	5
۲	حمد (ہلرحمہ اشی ستودکھ)	سید شاہ عباس	7
۳	نعت (ہلرحمہ رسول ستودکھ)	راجہ حسین علی خان محب	10
۴	تی ہلرحمہ پیغمبری فیقپو	محمد یوسف حسین آبادی	12
۵	اوت - رن تھوس کسل کن	غلام حسن لوبسانگ	15
۶	کھو قلو کھسی ہرمنگ - جو سلام	محمد علی مہدی	17
۷	تشفیدی حق - ۱۴ اگست	محمد قاسم نسیم	21
۸	قائد اعظم محمد علی جناح	غلام حسن حسنو	26
۹	فہ یل - بلتستان	محمد حسن حسرت	30
۱۰	مقہون علی شیر خان انجن	راجہ محمد علی شاہ صبا	36
۱۱	بلبیس کنی ربق خلو	حشمت علی کمال الہامی	40
۱۲	ہرکنگ - زدرونگ فرو (افسانہ)	غلام حسن حسنی	44
۱۳	دعا	فدا حسین شمیم	46
۱۴	نیا - جھوی سترق جھق کو نینگنہ چک	محمد ابراہیم تبسم	48

52	اے۔ آر۔ ٹالٹ	ضلع نلچھے	۱۵
56	یونس جُون	بلی رومن ربی جوخ	۱۶
58	یونس جُون	شینگ کھنی خسو سیو	۱۶

تم شیس

شیس میدپا انسانی خون لوکھ پو گو تھوس مہ میگوے ان زیربو گنگمہ لاڑچھد کھہ
 یود۔ یو بی فری میول گانینگ فرومہ چک سکد کئی روہلتری شیس ہلڑابی جھیم پو گو پانہ دوسے
 تھونی من درولے یود۔ شیس کھن کئی زیربو نہ زومے سوسے سکدنگ ہلڑبھی علم پو
 سینگلہ لش بیارید، ہلڑب فونگ سنینی ہرژانہ اشی بید۔ دینہ دوژدخ پورگیا ستریدی شربہ
 کھوتی سکد کو نینگنو شیس ہلڑبفہ فری میولینگ یچہ حق گو تھوس گوین یود۔

بلیتی سکد بلتستان، کرگل نہ لداخسی میونی فہ سکد ان۔ اما بلیتی سکد یینگو گا سکول نہ
 مدرسے فرڈفرے لافیسپہ بیاسے شیس ہلڑابی جوخ نہ فرالوکھ جی دقسن تھونی من سوگفہ
 میدپا۔ دو بی فری دی سکد پو ستورین گوین یود۔ بلیتی یلی شیس یود لوڑے چن پتھیگی سنگ
 گڑوس نہ تھیسے بلیتی سکدی روہلتری شیش ہلڑابی جھد نہ فرالوکھ کن بیاسید۔ دوسے یدانی
 لقیپنگ کھورے یود پی شوقبو مہ یالو کھسینگ فیونگفی گو مگو یکھی شوقبو ان۔ دی شوقبو بلیتی
 سکد لو بس چوکپو مینمہ جھد کھیکھ اسلام ہلڑحمہ جھوس دینہ تی رگیا سترید "پاکستان" نہ فہ
 یل "بلتستان" نہ دریسے رگالوکھ نہ تھود لوکھ کن لا اور لزوقی سترول گوے ان۔ یابزو یکھ
 میدپا بلیتی سکد پو خونے کھڈی سہ مین۔

دی لو کھسینگ بلتی سکد زیری بی ژھر مه ژھونڑے، بو سترنگ بلبیس، شرگو فیو کپو چکتو
 لایسے سہ شیس یو دکن لا لقیہ چینگے جواید، دی شوقبوی روہلتری بلتی سکدی دی شوق
 جھق بیا یولا فور چوپکی فڑالوکھ یوس۔ سوسے فڑوفڑونگہ بلتی سکد زیر چوپکی سنیوخ
 یوس، میولی اے سکد کن نایمبو بلتی سکد سہ زیر چوک، ربی چوک۔ دو میدنہ اونگمی توس
 کونینگ بلتی سکد یو رنچھ خونے کھڈی غدیانگمو جھوگوا یود۔

دی شوقبوی بلتی سکدنگ شیس ہلڑابی گو مگو یکھی شوقبوی ان، دو بی فری دی
 شوقبوینگ فب لین سہ منگمو دو کپہ یود۔ دی لو کھسینگ نئی فریوب کن لاہر تھگے تہی رن
 تھوس کسل کن نئی شیدیا تھون چوکھنہ اونگمی وخن کینگ ندانی یوپہ رگیل بیا سہ شوقبوی
 فیونگمی فڑالوکھ بیک۔ تہی شردے۔

بلتسان دارہ مصنفین

سکردو

حمد - ہلترحمہ اشی ستودکھہ

سید شاہ عباس

نہ و خمید لا دی تھوانگ اوگفو یری شزدے مَفوق یانگلہ
 ہیٹری شزدیولا رُوبفو کو دنیا پو گنگمہ چوق یانگلہ
 یری خوانیکھ زید روزی رگہ کھن دشمن فیپہ نگ میس
 بزانی جھرفیکھ ژوخسا ژوخ گلاب سنبل نہ ژھوق یانگلہ
 نینگ لا یود کھوری روزیو فیشو لا یود کھوری سکل پو
 روزی چل بینگ فرق چنگ مید سلیمان نہ چیموق یانگلہ
 یری رولانگ دیڑے نعمت چہ فی فیوخلہ کلین دوکے
 تہ فی رولانہ جھون ستوخمہ شکر جی چک ملوق یانگلہ
 یری رولا نلا ژھیو چوق نوری چنگ ذرہ چک ملدن
 تھونین دوکے بدل یود پو دی زونگنو بگیہ لوق یانگلہ

يانی منس نا بهشت هسکه نلانا جو کفی غدوگ جی مید
 درونگ مید طاعتی غدنگی فچولید نا ینگه تهیوق یانگه
 انو ژهنگفروا چوچو مینمی تریکھا میول پوخسوید میبو
 سمیع اللہ حق انسوک مه خسمفونگ کوید ٹولوق یانگه
 سینی تار خانہ بینگنہ بود برنگ نو رالی ہرژیس نہ تار
 علومی ریل پوکھیر بالا دیدنگ خمسی سولوق یانگه
 رکوعینگ گوے منپونی سینگ کھو خسیریل سجدے سہ چک ملدن
 مہ ژھبہ منمو ہلتوس ہرژسے دہ ژوخ بونگپونہ ستروق یانگه
 لوژامی غدوگ سکینوق بیاسپو گورے نیسی کھہ عباس لا
 حسینی ماتم مک جھویکھہ جھوس نارے سہ جھوق یانگه

< کھتس کھتس فہ لونگ (مشکل الفاظ) >

فہپہ	:	پرایا
نلمسی	:	اپنے، گھر والے
ڑھنگفرو	:	جزواں بچہ
سولوق	:	سڑک / شاہراہ
سکنوق	:	کالک
بونگ	:	قامت

< تریسہ >

- ۱۔ بو اعباس مینمہ بلتی سکدی مینگ۔ یونگ شاعر خسومی مینگپو زیری؟
- ۲۔ یاحمدپو بی جوپکی شعرپوے فشدپو فیس؟

نعت (ہلڙحمہ رسولِ ستودکھ)

محمد ہلڙحمہ رگيلفو لدفو چکتوی گو یکھی تھوڊو ان
خدائی رگيزگولا رينگين چو غينگنه ساگو جھوڊو ان

بره نی سنودلا ہلتسے جھوڊ تھيکسي شزڊو يود خداينگنه
رسولہ خلق پو لولاک شزڊو جھوڊي سنوڊو ان

شکر کھوانگ شزڊے چن لا رحمت اللعالمين رگيلفو
نيما ژوخ ميولیکھ .بني کھوري شزڊو نه ترود پو ان

مه يئفے نا مينمي سوره چک سوا زيبه چوق دمسے
کلام الله کھوے پينمبري کھا جھب جي يود پو ان

محمد نا عليٰ غدينگينگ محب توکھ ميد بياسے دوكسا
کھودانگنه .يوربو غدينگ کھور کھن چه ژهير چوکپو مفود پو ان

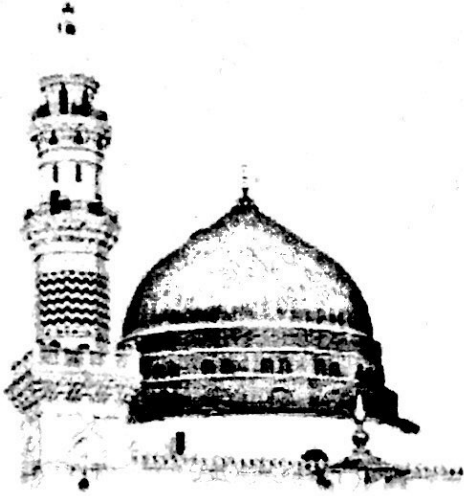
< کھٹش کھٹش فہ لُونگ (مشکل الفاظ) >

رگیا زگو	:	بارگاہ	:	نیما	:	سورج
گو جھود	:	سردار، سب سے افضل	:	برن	:	بندہ
غدنگ کھور کھن	:	امیدوار	:	جھب جی	:	گواہی
رتیلچن	:	مقرب، پیارا	:	تو کھمید	:	بے فکری

< تریسہ >

- ۱۔ نعت جی لازیرید؟
- ۲۔ دی نعت پوے بجی رسی شعر پونگ شاعر سی جی زیر سید زیر پو کو چوک؟

تی ہلڑحمہ پیغمبریٰ فیقپو

خدا سی میولی میونگلا حسی لم پو
 ہلنما فری دی دنیا ینگ پیغمبر لاکھ چک
 نہ ستونگ نشو ہر ژا بجی تنگفی ان۔ چوقہ
 گوپی پیغمبر پو آدم فیقپو ان۔ دینہ خوچی
 پیغمبر پو تی ہلڑحمہ پیغمبر حضرت محمد فیقپو
 ان۔ تی پیغمبری فیقپولہ یو بی فری خاتم
 التین یعنی پیغمبر کنی ژھنگسہ زیربی ان۔

کھوے فیقپو عرب شہر مکہ ینگ نو زیح الاول لڑنگ لو غایگیہ نہ بدون فچو عیسوی (570ء)
 لولہ سلکپیسی ان۔ یالولہ قرآینگ ہر منگ یو دپی دے خلنگ پو چوے واقعو سو تنگفی ان۔
 پیغمبر فیقپوے خاندان پولہ بنی ہاشم زرید۔

پیغمبر فیقپوے ہی مینتخ پو عبداللہ دینہ زیزی مینتخ پولہ آمنہ زریدپا۔ کھوری فیقپو
 سکیوپہ لزا کھیگ دونوبہ گیورسیدپہ۔ کھوے فیقپو سکیا چکنہ عرب جھیم نہ زومسے خوالہ
 حلیمہ سعدیہ لہ مینس۔ حلیمہ سی لوغہ خسوسے نہ کھیونگس۔ لو تروگی نسو گوانہ کھوے
 فیقپوے زیزی حضرت آمنہ گیورس۔ لو بگیدی نسو گوانہ ابو چو عبدالمطلب سہ گیورس۔ ابو چو

رگبہ نہ بو اڑھونڑے ابو طالب سی کھوے فیقپوے ہلتہ ستر ونگ بے کھق پو لئیس۔ ابو طالب فیقپو سی بہ پہ رگیاں بیاسے کھوے فیقپو خسوے سترالے رگولدن گو چوکس۔ ریسپہ چک بو اڑھونڑے سی ژھونگلہ گوے بڑو کھوے فیقپو کھوانگنہ یمبو شام کھیدے شخص۔ دے دخلہ کھوے فیقپولہ نسو لو سکور چک گوید پہ۔ دے بیس سو بیاسے لو چوکسوم لزالہ کھوے فیقپو سی حضرت خدیجی ژھونی مال کھورے شخص۔ دے لولہ حضرت خدیجہ لہ فنکھے اشین اونگس۔ خدیجہ لہ کھوے فیقپوے دیانتدارو تھونگے کھوے فیقپو سنینگ چھودس۔ دو بی فری موسی کھوے فیقپو نہ نخستون بے سنینی تون گو نون چوکس۔ حضرت ابو طالب نہ گرافو بیاسے نہ نخستونی چھد بیاس، دینہ نخستون سونگس۔

پیغمبر فیقپو چکی شخصے خدالہ بلن چھوس بین دوگید پہ۔ بر مید حرائی بہ ہو بینگ بلن چھوس بین شخصید پہ۔ کھوری فیقپو نسو لو نشونیس گوانہ جبریل سی حرائی بہ ہو بینگ شخصے یودی دخلہ پیغمبری فیقپولہ خدائی وجو تھون چوکس۔ یونہ یمبو قرآن مجید نازل گوا ریاحس۔ کھوے فیقپو سی خدائی حکم پو نہ زومے نبوت اعلان بیاسے میونگ لا خدائی فیوخی کھہ ترانی لم پو ہلنمہ ریاحس۔ مہ یونڑے نمزے چگینگ نو عرب رگیا سترید ہوینگ یود کھن گنگمہ مسلمان سونگس۔ پیغمبر صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم فیا قپوے کسل کن، کھوے فیا قپوے دوک لنگ پو دینہ کھوے فیا قپوے کھو قلو کھ پو تی فری لم ہلنمی اوت

< کھش کھش فہ لونگ >

پورش و نگداشت	:	ہلتہ ستر ونگ	:	رسم و رواج	:	جھیم
ذمہ داری	:	کھش	:	رحلت فرما گئے	:	گیورس
پال پوس کر	:	خوسے سترالے	:	چچا (صیغہ آدب)	:	بو اڑھون ژے
بندگی	:	بلن جھوس	:	بلوغت	:	رگولدن
مسلل	:	برمید	:	ایک مرتبہ	:	رہسپہ چک
ملک	:	رگیا سترید	:	بلی کیلنڈر کے مطابق ۱۲ سال	:	لوسکور
خلق	:	کھو قلو کھ	:	مشورہ	:	گرافو

< تریسہ >

- ۱۔ تہی پیغمبرِ فیقہو عیسوی گا لولہ سیکس؟
- ۲۔ پیغمبرِ فیقہوے: ہی مینٹخ پو جھی ان؟
- ۳۔ زیزی گیوربی و خلہ پیغمبرِ فیقہوے نو ژامڑے انپا؟
- ۴۔ پیغمبرِ فیقہوے سی برمید بلن جھوس بے بہ ہو بی مینٹخ پو جھی ان؟
- ۵۔ چوقہ دونو وحی تھو نفی و خلہ پیغمبرِ فیقہوے نو ژامڑے انپا؟

اوت - رِن تھوس کسل کُن

یدانگلہ ہر تقسپہ یود، دے چہ یولینگ فرومہ لوقسو شنگ خمبونگ کھیدے میدپامک
سینگلا اوت ہلونگمی مین۔ پقری سوچیکگی سینگلہ اوت میدنا، کھوے فری سنگ سنگ میول
پوسہ ٹھوب کہ ژے نہ ژوخ ان۔ میولینگ دونمانہ دوسے تھونی من ہلوحمہ گوچھود کُن
دینہ شریوق نہ ٹوب لوعی مینگ۔ یونگ شنگ چن نہ شیس کھن اشیونی رِن تھوس کسل
کُن۔ یونگسے یود۔ ندانی دوسے دے رِن تھوس کسل کونینگنہ کھائیگ فہ سکدنگ لزوقسے
یدنگلہ فرود چوگید۔

① شیس ہلزابا یودوگا مسلمان بوژھا بو سترنگ چکتویکھہ بَب ان۔

(حضرت محمد مصطفیٰ)

② شیس خسیرہ کھنگ نہ چک ان۔ کولبی تھکپو تھلبی ان۔ (حضرت علیؑ)

③ کھسمن کھق زیری ژھیوپا، ریخوس نہ دریسے شیورگیل۔ (حضرت امام حسینؑ)

④ توبہ۔ یو بدونو، نیسپہ سکیوربوٹق۔ (حضرت امام جعفر صادقؑ)

⑤ ہرکنگ یودی زیریوپا دونلا، ہرکنگ میدی زیری جوکلا خمبہ بید۔ (شیخ سعدیؒ)

⑥ خدا تھدی لس کن ملینگ کھیونگمی برو، سوی چیکھ مہ کھور۔ (لقمان حکیم)

- گیو قسے خسوم، دیکھنے زیر، دیکھنے یوس۔ (افلاطون)
- گاسولہ سوسوے ایب پومہ تھونگنہ، کھو جملتہ کو کھن مین۔ (حکیم بقراط)
- خسمبہ نہ تھقونگ سونگنی قوم پو خیانگ زن گوا یود۔ (علامہ اقبال)

< کھش کھش فہ لونگ >

اوت ہونگمہ	:	روشن ہونا	:	پقزی	:	اگر
ٹھوب کہ ژہ	:	وہ تاریک کمرہ جو زمین دوز ہوتا ہے	:	رن تھوس کسل	:	قیمتی فرمودات
فردو چوکپا	:	پیش کرنا	:	شیش	:	علم
خسیرہ کھنگ	:	خزانہ	:	کھسن کھقزیر	:	ذلت و رسوائی
رخوس	:	عزت و دولت	:	ہرکنگ یود	:	عقل
ہرکنگمید	:	بے وقوف	:	برؤ	:	کے لئے
جملتہ	:	نصیحت	:	خیانگ زن	:	کھائی میں گرنا

< تریسہ >

- ۱۔ پیغمبر ﷺ فیقو سی شیبسی لو کھسینگ۔ یونگنی کسل پو عربی سکدینگ ریسی کھیونگ؟
- ۲۔ یاسبق پونگ شیخ سعدی فیقو سی زربنی تمی ہرکنگ پو جی ان؟
- ۳۔ علامہ اقبال فیقو سی یونگنی کسل پونہ زومسے ندانگلہ جی یارگوسید؟

کھوق لو کھسی ہر منگ۔ جو سلام

خدا پی شزدیکھ ندانگ اسلامی ہلرحمہ جھوسنہ تھیسے یود۔ دینہ دی جھوسپونگ
انسان لہ خون لو کھسی یرگہ چکتونگ دوک لنگ، زب تھونگ، میونگنہ درپسے تھود لوکھ،
زیر بزونگنہ لس بزونگ چکتوی فری کھ ترانی لم کن خدا نہ کھوے نوچن کنی ندانگہ بتنے
یود۔ دے ڈھ ڈھ لس بزونگنہ چک جو سلام۔ یوان۔ یویکھ انسان کھوق لوکھ یو نو زن
گوید۔

جو سلام بے ڈھ ڈھی لو کھپو:

لدن چوک کھن اشی سی کھوری رینگن تی پیغمبر ﷺ فیقولہ کسل کن۔ یونگے،
مومن چک چکپولہ جو سلام بے ڈھ ڈھی لوکھ یو تراق ڈھل۔ یا سے نو زن گو چوکسید۔

۱۔ خو کھن اشی سی کسل۔ یونگسید: (وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ
سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كُتِبَ عَلَيْكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِمِ الرَّحْمَةُ إِنَّهُم مِّنْ عَمَلٍ مِّنْكُمْ سُو
ءٌ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ) ترجمہ: نی رینگنی
جیب! نامی سہ نی کسل کیکھ ایمان کھیونگ کھن کن یری شیدا اونگسہ یانی سی
کھونگہ سلام علیکم کسل۔ یونگ۔ یری خو کھن اشی سی کھوری کھاب۔ یا سیدگا
سولہ سہ رحم۔ یو۔ کھونگنہ گا سوسی مہ شیس پالس فن جی۔ یا سنہ، دینہ گیود لوکھ

کھورنہ، ینگ کھوانی لیاخمو، یاسنہ، لدن چوک کھن اشی اشن خش چن یو دپی ان۔
(سورہ انعام)۔

۲۔ تی ہلزمہ پیغمبر ﷺ فیقہوسی کسل۔ یونگسید: "خدا نہ رسولی شدا گنگمہ پاڑے۔ یورمو
میو سلام۔ یاسے کڑا لاریاخ کھن یو ان"۔

۳۔ یا کسل کن نہ ژوخ یو امیر المؤمنین حضرت علی علیہ السلام کسل۔ یونگسید: "خہ خپو
مہ۔ یوس، ینگ سو سوسے کھہ خہ خپو فوق مہ چوک۔ چک چک پو لہ نو نے جو سلام
یوس۔ لیاخمو کھو قلو کھسیکھہ کھم خسل۔ یاسے چک چک لہ کڑہ تو نگ۔ ژھن فیاق
ملا کھیونگ، دیونگ مہ لینگ کھیونگسینہ بہشت نہ زن زنی ری نوس اشی۔ یوس"۔

۴۔ امام محمد باقر علیہ السلام کسل۔ یونگسید: "عزت نہ جلالت نہ گنگسے یو دپی اشی سی
چک چکپونہ دریسے فیونگسے سق سخی کھہ جو سلام۔ یا کھن کن لہ اشین رگید"۔

۵۔ پیغمبر اکرم ﷺ فیقہوسی کسل۔ یونگسے یود: "گاسوسی جو سلام مہ۔ یا کڑے لہ ریاخنہ
دے میولہ تم لن کھوانگ مہ لزوق"۔

تون یو تی ہلزمہ جھوس اسلام سی ندانگ چک چکنہ تھوپکی بزوستونگ ترق ژھل
یاسے ندانگلہ سکے یود۔ نامی سہ مومن چک چکپونہ تھوکسنہ، گنگمہ پڑے گیوقسے جو
سلام۔ یوس۔ دیبے جوکنہ کھم سخی کھہ چک چکپولہ لقبہ من، لق فرد یوس۔ ینگ
حضرت محمد ﷺ نہ کھوے بوژھونی کھہ درود تو نگ۔ مومن چک چکنہ تھوکسے جو

سلام دینہ لق فردیو نہ یمبو کھونی نیسپونگ ثق ثق خلونگ اونگمہ شینگ لوے لوٹہ
سپورنہ ژوخ یا سے دقے گوید۔

جو سلام بے بزوستونگ:

مسلمان مومن چک چکولہ جو نہ سلام بے آداب نہ شرائط بقچہ اسلام سی ندانگہ
ہلو بسید، دیونگ دی تریکھ ان:

- ۱۔ سلام نہ سلام جواب پو کو ایسا سے یارگوس۔
- ۲۔ ژھونژونی سی نسو ژھر مونگہ جو بیا۔
- ۳۔ لم درولین یود کھنی دوکے یود کھن لہ گیوقے سلام بیا۔
- ۴۔ جو نخس چیکیکھ جونے یود کھنی کنگ درولپہ لہ جو بیا۔
- ۵۔ لنگے یود کھنی سیکھ دوکے یود کھن لہ سلام بیا۔
- ۶۔ سلام نامی سہ عربی سکدیکھ یعنی سلام علیکم ہتہ السلام علیکم زیرے بیا۔
- ۷۔ و علیکم السلام زیرے جو لم لزوقہ نایمبو ورحمۃ اللہ وبرکاتہ ہرژقے زیرسنہ اشین
رگیا لہ ان۔

سلام بے ثواب پو:

تی جھوسی کسل کن نہ زومے سلام یو سنت ان۔ اما جو بیا کھن لہ جو لم لزوقہ

ب ان، واجب ان۔ سلام بیا یو دپولہ گیوخ گیوخ یو دونو جو یو سنت ان ناسی دولہ جو لم

لزوقی واجب پو پا ثواب منگموی قسے یود۔ جو یا کھن لہ ثواب بگیٹنگہ نشونجی نہ فجو دینہ جو لم
لزوق کھن پو لہ ثواب فجوی تھکھو یود۔ دینہ سلام۔ یا نہ چک چکپوے برنگ نش ترود تھ
لید۔

< کھش کھش فہ لونگ >

برگزیدہ	:	نوچن	:	شعبہ	:	یرگہ
واجب۔ فرض	:	بَب	:	زندگی	:	خسون لوکھ
خندہ پیشانی	:	کھم خسل	:	خورد و نوش	:	زب تھونگ
مفصل	:	ترق ژھل	:	ہمیشہ، ہمیشہ	:	زِن زِن
	:		:	برگ خراں	:	شینگ لوے لونا

< تریسہ >

- ۱۔ مسلمان مومن کن لہ ینگ چکنہ تھو کپنہ چوقپہ دونو جی۔ یا رگو پسی ان؟
- ۲۔ خدا سی جو سلام۔ یو لا ژامڑے ژھ ژھہ یا سے یود؟
- ۳۔ جو سلام گا سکدنگ۔ یا رگو پسی ان؟
- ۴۔ جو سلام۔ یا کھن لا ثوابی پوے ژام تھوید؟
- ۵۔ جو لم لزوق پو۔ بَب انا سنت ان؟

تَشَقُّدِی حَق

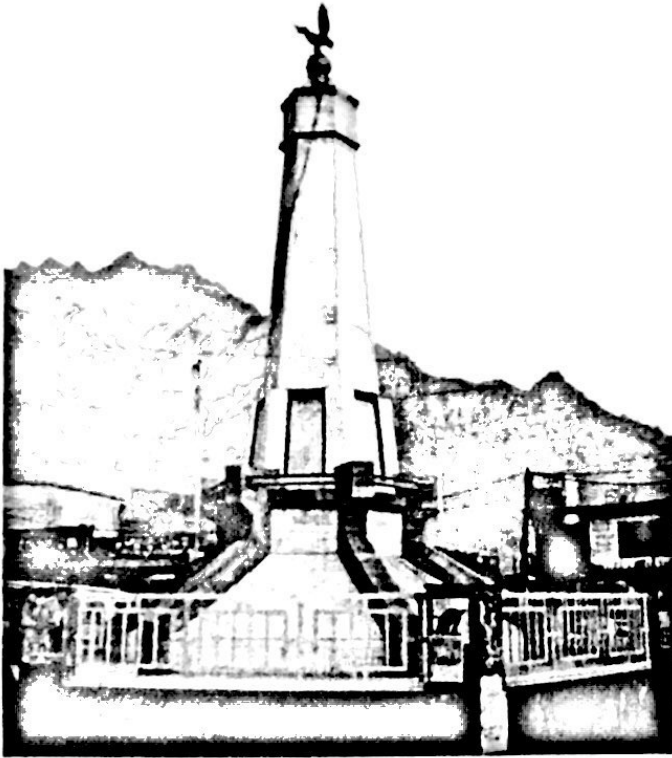

اگتِ چونجی "نداگ" تَشَقُّدِی
 سونگھی حقِ ان۔ یارگنو چن حقِ لاندانگ
 رنگِ یلی شاربه له نیس لوق تھدکھ
 رگنوگ تھوبہ سونگھی ان۔ چک پو یا
 تھدکھ چن حقِ لاسے غدونی کھامیولینگ
 چوقاچھو غو اسلام رگسترید

پاکستان لدنس۔ برصغیرِ مسلمان کن انگریز کنی لق یو غینگ نہ بودے تَشَقُّدِی سونگس۔ نیسی
 رسی پاکستان لدانے درا لو کھوری گڈلہ نہ یل بلتستان سا ڈوگرونی ژون جھمینگنہ تَشَقُّدِی
 سونگھی ان۔ دی رگیاسترید پو فچو افری تی اتا ابوئی سی فڑالوکھ منگمو بیاسی ان۔ دی یل
 پو فچو افری رین تھوس ستروق کن سکورنی ان۔ دی رگیاسترید پو نداگ لاجھون تھوب
 سونگھی مین۔ تی یل پو تی تون گو ان۔ دی اسلام رگیاسترید پو نداگ شاربه چکتوی
 رگالو کھسی بڑانگسہ ان۔ وخ چلنگ برصغیرنگ مسلمان کن نہ ہندونگ یبو دوگید پا۔ اوفہ
 برصغیرِ مسلمان کن لہ لوقسو رگیاسترید جی فچو ایود پو چاڑھ ژھا سونگس۔ دو دوی فری

سونگس، ہندوئی می ہرڑیس بو سکیدے یو دپا۔ کھوئی سی خون لو کھسی سترول چکتونگ
 مسلمان کن لا دوخ چوگیدپا۔ بریس بیدپا۔ مسلمان گو چھو دکنی سی گیو قسے ہندونہ مسلمان
 کن لا کھا چک یقی فرا لو کھ کن لا خون لو کھ کن یقہ حق بلجو گوا ریاحس۔ دو بی فری
 مسلمان گو چھو دکنی سی لوقسو رگیا سترید ہی فچو فری فرا لو کھ بیاس۔ چا زیر نہ دی قوم
 نیسکوئے دوک لگ دیبانہ جھم چکتوی رولتری مسلمان نہ ہندو لوقسو لوقسو قوم ہی انپہ۔
 و خ نمزونگ فسور و سونگفونہ زومسے رگیا سترید چگینگ نو دی قوم نیسکا سیمبو دو کپا یو دو درا مہ
 سونگس۔ دی قوم نیسکوئے برنگ یو دپی یا لوخ خم بدو بی رولتری، قوم نیسی خم بزونگ
 نومہ ریاحس۔ دیبانہ لوقسو اسلام رگیا سترید ہی فچوئے، ہمبونگ لہ تراونگس۔ 1930
 عیسونگ نو آل انڈیا مسلم لیگ لوزیری ہر مق دم یونگ حکیم الامت علامہ اقبال رحمۃ اللہ
 علیہ فیاقپوسی مسلمان کنی فری لوقسو رگیا سترید چکی رگو سپوی کھ لجد تانگس۔ دو بی لزا لا
 1940 عیسونگ نو مسلمان کنی فری لوقسو رگیا سترید چکی فری قرارداد پیش بیاس۔ یولا
 قرارداد پاکستان زرید۔ یا قرارداد یولا شربہ گنگمہ سی کھا چک بیاسے ان زیرس۔ زدے مید
 گو پا قائد اعظم محمد علی جناح فیاق یوئے کھر کھر کھیو نہ خم بزونی رولتری قرارداد
 پاکستان منظور سونگسے ثوق لو بدونی نمزونگ پاکستان لدانے مسلمان کن لہ رگو رنگ رنگ
 سونگس۔ رگل فی لو سکور غانہ لو نیسی نمزونگ خدا پی شزدے کھا پاکستان سی خون لو کھسی
 ریگہ چکتونگ رگشہ دوق ترقی یاسید۔ دیبانہ تھوس لو کھسی تھد کھونگ تھوبہ سونگفی کھہ
 ہرڑق پاکستان اسلام رگیا سترید کونینگ گو مگوئے رسی اتھی رگیا سترید ان۔ یو بی فری

پاکستان لہ اسلامی سترو کھر سازید۔ دی یل پو چھد کھی کھا مسلمان رگیا سترید کنی غدونی
یوران۔ سننی ان نہ کھیودان۔ دی یل پو تی گو پونگ نہ شہید کنی لق ہر تخ ان۔ دیو بی
سترونگ لوکھ۔ یا یو دیو ندانگ شربی کھہ یو دیو چھو غو کھنجی ان۔

فہ یل بلتستان سا اگست چوبچی لہ
تقتید سونگنی ان۔ فہ یولی دونمی تاریخ
پولہ ہلتس نہ 1200 عیسوی کھہ نہ کھیر فو
1840 عیسوی تھونے فیق چوتوس ان
پہ۔ دیبانہ مقون پی مینگ۔ یونگ رگیا لفو
علی شیر خان انجن رگیل جھوسی نمزو
لیکی جھکھ جھکھ یو دپا۔ کھوئے توس پو
خیر جھویکھا ریا ریکھ توس بزنگ جی ان

پہ۔ دے وخ لہ بلتی یل لداخ نہ کھیرے چترال تھونے من کھیدے یو دپہ۔ لزننگ
جنمونی کھروگ کنی رولتری 1840ء عیسونگ نو ڈوگرونی بلتستان کھا ہر مقہ کھیونگس۔ اما
بلتی شاربہ لہ ڈوگرونی لق زن لاکھڈ پو مہ تھیق۔ ہمبہ چن یو لوکھ چن فہ یلی شاربہ سی
سوسوئے فہ یولینگ نہ ڈوگرونگ فیان چوکی فیا ڈیم لاسکیرخ چگسے۔ یونگس۔ دی بزویکھا
1840-42 عیسونگ نو بلتی یلی شاربہ سی آزادی لمینگ فرالوکھ کن لاریاخس۔ آزادی لم
تھق کن چدین 1947 عیسوی نمزو تھونید۔ ڈوگرونی کھہ نہ آزادگوا فری فرالوکھ کن لا اور

لوقس۔ اگستِ چوہجی 1948ء لہ بلتستان ڈوگرونی ژون کھریمنگ نہ تشقید سونگس۔ یربانہ
 بلتی یکی شاربه سی سوسوئے تھدکھ نہ رگا لوکھ یربانہ تونگونی بڑانگسو پاکستان فوجس۔

< کھش کھش فہ لونگ >

تشقید	:	آزاد	:	یرگہ	:	شعبہ
رگنوچن	:	خوشیوں سے بھرپور	:	گوچھو دکن	:	اکابین
رنگ یل	:	اپنا وطن	:	ہمبہ	:	جرات
لوسکور	:	بارہ سال کا ایک دور	:	ژون جھم	:	غلامی
ہر مقسہ	:	فوج کشی	:	خسون لوکھ	:	زندگی
شربه	:	عوام	:	بڑانگسہ	:	منزل

< تریسہ >

- ۱- تھی رگیا سترید پاکستان نام تھقتید سو نگھی ان؟
- ۲- علامہ اقبالؒ فیچوسی لوقسورگیا سترید چیکسی رگوسپہ یو دزیربی تم یو گارزیرس؟
- ۳- تھی فہ ییل بلتستان نام تھقتید سو نگس؟
- ۴- قرار داد پاکستان نام دیبانہ گار منظور سو نگس؟
- ۵- ڈوگرونی بلتستان کھہ نام ہر مقسہ کھیونگسید پا؟

< زیانگمہ (مشق) >

- ۱- پاکستان نقشہ چک فچوسے کھیونگ؟
- ۲- پاکستان جھنڈو فچوسے کھیونگ؟

قائد اعظم محمد علی جناحؒ

قائد اعظم فیقہوے مینگو محمد علی ان۔ کھوے
فیقہوے بی مینگو جناح پونجا زریدا۔ مسلمان کنی
تقتدی فری بیاسی زوے مید فزالوکھ کنی روہتری
کھوے فیقہولا قائد اعظم یعنی "چھو غو گوپا" زیرے مینگ
منمہ سو نگس۔

قائد اعظم 25 دسمبر 1876 عیسوی جقلا کرا چینگنو

سکیس پی ان پا۔ قائد اعظم فیقہوے نسو لوغہ گوانا قرآن مجید نہ گجراتی سکدیو کھوتی ننگو
کھوانگ ہلاابہ ریاحس۔ دوہی جو کپونگ سندھ مدرسہ الاسلام نہ ہرج مشن زیری سکولینگنو
گواریاخس۔ قائد اعظم لندن سو نگس لکنزان زیری کالج ہونگ داخلہ لینس۔ لونجی قانون
سبق زیرے 1896ء لولہ بیرسٹر ڈگری کھورے قائد اعظم لوقسے بمبئی شخص۔ بمبئی یینگنو
کھوے فیقہوسی وکالت لکھہ یاریاحس۔

1900 عیسوی ننگو قائد اعظم بمبئی مجسٹریٹ لدنس۔ لونغے جو کپونگ سیاستنگ لوق
تنگمہ ریاحس۔ 1905 عیسوی لوینگنو کانگریس پارٹینگنو شامل سو نگس۔ 1909 عیسوی لا
امپیریل کونسل ممبر سو نگس۔ 1910 عیسوی لولا قانون سازا سمبلی رکن دینہ 1913 عیسوی
لا آل انڈیا مسلم لیگ رکن سو نگس۔ قائد اعظم فیقہو 1926 عیسوی لوینگنو مسلم لیگ صدر

لدنس دینہ گیوری من پو مسلم لیگ صدر نہ مسلمان کنی چوقہ جھوغو گو جھود لدانے
 دوس - 1947 عیسوی لولا قائد اعظم فیقونہ برصغیر مسلمان سربئی فزا لوکھ کنی روہلتری
 پاکستان لدنس - دینہ 1948 عیسوی ستمبر چو چگی یقلا لو شو شو منہ چونس نسو یکھ قائد
 اعظم فیقو گیورس -

قائد اعظم کھترانگی مسلمان انڈیا برتنے کھ ترانگ زریڈیا - کھوری فیقوسی

غزون تنگمہ میدیا دینہ ینگ سوسی غزون تنگہ اشین خا اوئیدیا - کھوری فیقوسی گالپس چگی
 کھق نھی کھورنا دوتھہ ژھہ بیاسے ملینگ کھوئیدیا - میونی سبے عدونگ ستود کن لاملا سنا
 بیامیدپہ - کھوانگ لیگی سنگ چن یوڈیا - خدا لامیدنہ ینگ سولا جیکھفہ میدیا - قائد اعظم
 برتنے لس بین دوگیدیا - وچو لیگی رن چن شیسیدیا -

ژھن ن قوم ہنہ کھوری لسینگ جوکے دوگیدیا - اے میونگ گنگمہ لاشہ جھون

مدوکپہ لس یوس، لس یوس دینہ لس یوس زیرے ان تانیدیا -

قائد اعظم فیقوسی ہندونہ مسلمان کھ چک یقہ فری سہ اشین فزا لوکھ کن بیاسی
 ان - اما ہندونی سی مسلمان کنی گا کڑے لا ان مہ زیرنہ لو قسو گیا سترید چگی فری
 فزا لوکھ کن بیاریا خس - قائد اعظم محمد علی جناح فیقوسی اے ژھرمہ ژھونژونگ گنگمہ
 نہ دریسے زرفہ نیرے بیاسے یلو انگرز لقلا نہ کو قس - یل پولا یو نیس بیاسے ہندونی فری
 ہندوستان دینہ اے پو چکو مسلمان کنی فری پاکستان زیرے شقشد بیاس - دلو گنگمہ قائد
 اعظم ہمبہ بو لو کھنہ دریسے بیاسی زفونی شردے نہ شکھول ان - دو گوانہ دیرنگ ندانگ

تو کھمید سونگے وڻ نمزونگ رگل چوگین یو۔ قائد اعظم لق ہر تخی انھی رگانوچن پاکستان اسلام سترو کھر ان۔ دی رگیا سترید پو بی سترونگ لوکھ۔ یو دینہ دیو گو تھوس گو چوکھو نڈانگ کھنکھی کھنکھی ان۔

کھش کھش فہ لونگ <

چھو غو گوپا	:	قائد اعظم	:	گوجھوود	:	سردار، لیڈر
گیورس	:	وفات پاگیا	:	کھ ترانگ	:	سچ۔ راست باز
غدونگ ستود	:	خوش آمد	:	رگیا سترید	:	ملک
زفہ نیرے	:	جدوجہد	:	ہمبہ بولوکھ	:	ہمت و جرات
شزدے شہ کھول	:	عطا	:		:	

< تریسہ >

- ۱۔ قائد اعظم فقیوے مینگوچی انپا؟
- ۲۔ قائد اعظم نام سکیس؟
- ۳۔ قائد اعظم قانون سبق گارنہ زیرس؟
- ۴۔ قائد اعظم آل انڈیا مسلم لیگینگ نام جوکس؟
- ۵۔ قائد اعظم فقیوگیورنی تاریخ پوچی ان؟

<زبانگمہ (مشق)>

- ۱- قائد اعظم فقیہوے فوٹو چک لقیکھہ فچوسے کھیونگ۔
- ۲- قائد اعظم فقیہوے رین تھوس کسل کنینگنہ کسل غہ ریے کھیونگ۔

(تشم) مملکت پراپینا
 ۱۔ سرگرمی سے اپنے وقت کو بھرنا۔
 ۲۔ سرگرمی سے اپنے وقت کو بھرنا۔

بلتستان تی فہ یل ان۔ دی فہ یل پو ہمالیہ نہ قراقرم زیری ری تھوڈ نیسکوے
 ہرنگ تی رگیا سترید پاکستان چنگ فیوخی تھنا یوڈ۔ بلتستان لا دونمی نمزنگ بلتی یل، نانگ
 گون، بت خورد، دینہ پلو نہ بلورسہ زیرید سوک، سکرود، شگر، خپلو، کھرمنگ، رونگ یل نہ
 گلتری بلتستان مینگ۔ یونگ ملسونگ ان۔ بلتی یلی لسوی فیوخلہ کھہ چول، شرکھی جونگلہ
 کرگیلو نہ لداخ، نوب کھی رولاگت نہ جھلاس یوڈ دیبانہ چنگ جونگ پولا قراقرم برق کن
 بلتستان نہ چینی لون کھق "ستلیانگ" ہرنگ لگسے یوڈ۔

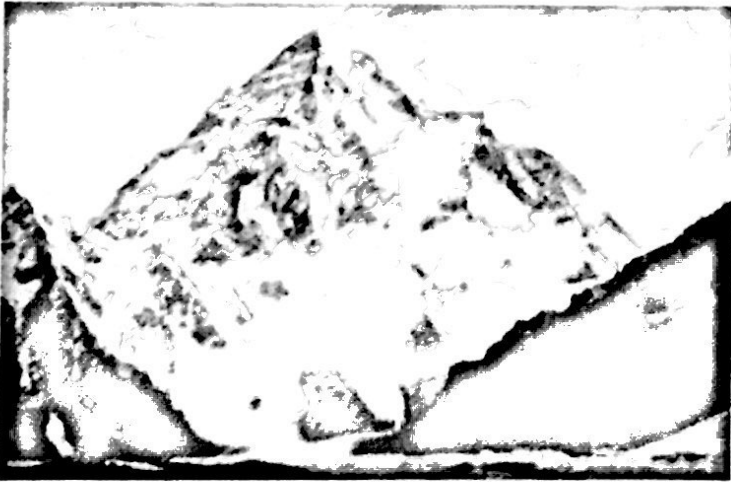
بلتستان سے تھق پو

10118 مربع میل یوڈ دیبانہ دی
 یل پو سمندری کھنہ فٹ ستونگ
 بدون نہ غابگی کھہ نہ کھیرفو
 مانگ یونگ ستونگ رگو تھونی من
 تھونمو ملسونی کھہ یوڈ پی ان۔
 بلتستان تھونمو ملسونگ نہ برق

کونیکھ رگون واخله فٹ خسو میکھنه فٹ بدون تھونی من ڊبانہ گاہے فٹ چوغہ تھونی من
سہ کھابیسے کھڈید۔ یو بی فری تی دی ییل پو گڑھنگ ییل کنی ژھیرنگ اونید۔ یا کھاؤ گانگمہ
ژھت واخله جو سے فوجھپ نہ رگیا مڑھونی روہلتری تی رگیا سترید پاکستان بے یو ڊپی سہ
کھیت کن گانگمہ نوم چوگید۔ تون پو بلتستان دی رگونگ رگیا ستریدی فری جھوی سترول
کنی جھو غو خسیرہ کھنگ جی ان۔

بلتستان لدن لو کھپو رگاشہ سینگ کھیرچن ییل جی ان۔ تھو نمو برق نہ رگونگ،
سنو پو ژھونگنہ فوجھپ کن، رگیا مڑھونگ، سنورزنگ سپنگ تھنگ کن نہ رگاشہ گڑونگ کن
دی ییل پونگ کھیدے یو۔

میول گانینگ نیسی رسی
چوقہ تھو نمو ريو "جھو غو ری"
ان ڊبانہ دی جھو غو ريو یا ییل
پونگ یو۔ "جھو غو ری" لاکے
ٹو سہ زرید۔ جھو غو ری 28250
K-2 فٹ تھو نمو یو ڊپی ان۔

بلتستانینگ یا جھو غو ری یعنی K-2 مینمہ یینگ تھو نمو ری مانگمو یو۔ دونینگنہ رگاشہ
بروم، مشہ بروم، مستع، جھو غو لینگسہ، بتور و ڊبانہ لیب لیب ری زریونگ میول لائونے یو۔
ڊونگ مینمہ ری نیشو نیس نہ غہ دینے یو، دونی چوڑونگ فٹ ستونگ نیشو پاتھلے یو۔

بلتستانینگ گاهنگری سے منگمو یود۔ دونینگوزیر یونہ زومے خسوسی گاهنگ کن سے یود۔
 قراقرم ری تھود پوژنگ مانگ یونگ گاهنگری نیشو نیس یود پی ان۔ دونینگہ سیاچن چوقہ
 جھوغو گاهنگری ان۔ سیاچن کھو میٹر نیشو خسوم نہ چوغہ رینگمو دیبانہ 6166 فٹ تھوسے یود۔
 بلتستان یا تھونمو چوژونگہ ریونیکھہ۔ یونگمہ لا لوزیر میولی کڑونجی لانہ ستونگ ستونی ہرژیسپو
 برق لاشھول کھن کن اونید۔ دی براق لاشھولبا اونگ کھن کنی روہلتری پاکستان لاشمول
 مانگمو تھوید۔ تی رگیا سترید پاکستان چوقہ جھوغو رگیا مڑھو "سینگے کھب" ان۔ دی
 رگیا مڑھو بت کیلاسی ریونیکھہ نہ۔ یونگسے مانسرو زیری بی ژھوبینگ دیکھنہ لداخ کرگیوے فری
 بلتستان تھونید۔ شایوق نہ شگری جھوغو رگیا مڑھونگ مینمہ فہ یلی لونگہ فوجھپ گنگمہ سے
 دی رگیا مڑھو بینگنو دریسین نوب کھی فیوخلہ گوید۔ رگیا ستریدی سے گیت بے فل فو یود پی
 پنجاب نہ سندھی یلی کنی فری دی رگیا مڑھو سترگونی جھق ان۔

فہ یلی بلتستان ادب گنگسے یود پی یلی جی ان۔ دیبانہ تھوکسے یود پی اے یلی کونینگ
 "ادب بلتستان" زیری بی تم پونونے یود۔ بلتی سکدی جھوغو شاعر مانگفو گوپا رگسید دیبانہ
 دوسے سے لیاخمو شاعر کن۔ یونگسے یود۔ رگلفی شاعر کونینگہ حسین علی خان محب، محمد علی
 خان ذاکر، حیدر خان حیدر، مراد علی خان، سید شاہ عباس، جوہر علی جوہر، اخوند خدایار، سید
 سلطان شاہ، اخوند حسین، اخوند حسن دیبانہ سید منصور علی شاہ دونی مینتخ پونونے یود۔

بلتستان گوپا بودھ یلی انپا۔ بودھ جھوس اونگمو پادونو یا دا یون جھوس زیری یود پی
 انسوک۔ عیسوی لوستونگ چکنہ خسوم بگیہ نہ نشونجی نہ چکلہ ایران نہ میر سید علی ہمدانی

فياقپو شخنے چوقپہ دونو دی یلک پونگ اسلامی جھوسی سنگ سنگ اود پو سپرس۔ کھوے
 فياقپوے لزالاینگ سا جھوسی شیس یودمانگمو بلتستان شخنے جھڑو ہلہزمہ، فياق روزہ نہ اے
 برن جھوس چکتوی لو کھسینگ ژھورگو چوکس۔ دونینگنہ میر شمس الدین عراقی، سید ناصر
 طوسی، سید محمود طوسی، سید علی طوسی، سید حیدر طوسی، میر عارف نہ میر ابو سعید دونگ
 تاریخ شوقونینگ نونے یود۔

بلیونگ سینگ جھقسیکھ جھوسی لزا درول یا کھن دینہ اسلام ہلننھی کھہ ترانی لم پو
 زونے درول کھن کونینگنہ ان۔ چک چکپوے برنگ خش رگا لو کھہ نہ ککا فونوبیا سے دوکپو
 دیبانہ امن بلتستان ہر تخونینگنہ رن تھوس ہر تخنے ان۔

بلتستانینگ زیری سکت پولا "بلی سکت" زرید۔ دی سکت پو تبتی سکتی شڑے چک
 ان دیبانہ دی یلک میونی سی دیولا "فہ سکت" زرید۔ دی سکت پو بی سینگمہ ربی جوخ پولا
 "اگے" زرید۔ دو بی ربی جوخ پو خون لاناہ ترانگہ ربین کھیر بی ان۔ بلتستانینگ اسلام
 ہلہزمہ جھوس پو بی سمگردو ہر تیفنی کھنہ بلی یلی شربا سی "اگے" ربی جوخ پو سکپورے
 دوسے یا فارسی نہ اردوی ربی جو خسیکھ ربین یود۔

بلتستان مہ گوپا کھوانگنہ لوقسو رگیال کھق چک ان سوک دینہ دی رگیال کھق
 پویکھ مقپون، بیگو نہ اماچا پی چونی وانگ بشن یودپا۔ 1840 عیسوینگنو کھہ چولی ڈوگرہ
 مہاراجہ گلاب سنگھ نہ کھوے ہر مق کنی ہر مق سہ کھیونگسے دی یلک پو کھوتی لق یوق

کھیرس۔ دی بزویکھ لو بگیہ نہ بدون ڈوگرونگنہ سکھ کنی سی بلتستانیکھ کھوتی وانگ بشن سترولس۔

14 اگست 1947 عیسوی لا میو لیکھ اسلام ریگاسترید پاکستان لدنمہ سونگس دیبانہ یونہ یمبوگت نہ بلتستان شربہ سہ ڈوگرونی لقنہ بودپا فری فرالوکھ کن بیاس۔ 1947 عیسوی نومبر لزاگولاگت فقشد سونگس۔ بلتی یلی شربہ سی ڈوگرونگنہ رگولے تھانو بیاسے درا لوکھوری لو مگنیکھ 14 اگست 1948 عیسوی یقلہ بلتستان سہ ڈوگرونی ژون چھوسی غدو جینگمانہ پھودے پھنگے فقشد سونگس۔ دوسے گت نہ بلتستان تی ریگاسترید پاکستان مہ می جھد پی پوے ان دیبانہ پاکستان بلتی یلی شربی سنینی غبیر نہ ستروخی فزوان۔

< کھش کھش فہ لونگ >

بھیل	:	آبائی وطن	:	رگیا سترید	:	ملک۔ سلطنت
چنگ فیوخ	:	شمال	:	لہو فیوخ	:	جوب
سہ تھق	:	رقبہ	:	خسیرہ کھنگ	:	خزانہ
چوزونگ	:	چوٹیاں	:	گاھنگری	:	گلیشر
ری ٹھود	:	سلسلہ کوہ	:	سینگے کھ۔ ب	:	شیر دریا یعنی دریائے سندھ
چھوغوری	:	بڑا پہاڑ یعنی کے ٹو	:	اگے	:	قدیم تبتی / بلتی رسم الخط
رگیاں کھق	:	آزاد ریاست	:	وانگ بشن	:	حکومت یا حکمرانی۔ اقتدار
فقشد	:	آزاد	:	ژون چھوسی غدو	:	غلامی کا طوق
لون کھق	:	نم خود مختار ریاست	:		:	

نچانانالیش

<تریسہ>

- ۱۔ تئی فہ یکی مینگو جی ان؟
- ۲۔ تئی رگیا ستریدی مینگو جی زرید؟
- ۳۔ بلتستان سہ تھق پوڑا مڑے بود؟
- ۴۔ جھو غوری تھون پوڑا مڑے بود؟
- ۵۔ بلتستانینگ چوقہ دونو اسلام ہلہ خرمہ جھوسی اود پو سوسی سپرس؟
- ۶۔ بلتستان نام فقشد سونگس؟
- ۷۔ رگیا ستریدی چوقہ جھو غو رگیا مڑھونی مینگو جی ان؟
- ۸۔ تئی دونمی بلتی سکد ربی خوچ پولا جی زرید؟
- ۹۔ ڈوگرونی بلتستان کھہ گا لولاہر مق سہ کھو نگس؟
- ۱۰۔ بلتستان کھہ وانگ بشن سترول فی چوڑھن خسوم بود، دونی مینگو جی ان؟

<زیا نگمہ (مشق)>

- ۱۔ بلتستان کنڈر پولا گاگیل پو بود زریو نوزن گوا یا سے نقشہ چک فچوس۔
- ۲۔ مینگ۔ یونگ شاعر سید شاہ عباس فیا قہوسی فو نگفی نعت چک ری سے کھو نگ۔

علی شیر خان انجن

علی شیر خان انجن بلتی یلی چونینگنہ چوقہ مینگ۔ یونگ نونے یو دپی چو ان۔
 کھوے توس پو 1588 عیسویکھنہ 1625 عیسوی تھونی من ان زرید۔ علی شیر خان انجن
 سکرو مقہون پی چوغی رسی چو اپا دینہ کھوسی بلتستان مینہ شرلوق لابت پورانگ نہ
 کھیرے نوب لوقلاگت نہ چترال تھونی من پھسے کھوری وانگ بشن سترولفی ان۔ دے
 توسپونگ انجن نہ دریسے غدونگ لزوق بے، کھونہ رگولبی سو چکلہ کھیود می یونگمی انسوک،
 دوپی فری کھولا "انجن" زریے تھیس مینگ منہ سونگس۔

بلتی یلی سہ تھق پویکھہ ہمبہ بولوکھ، ان نا کھیود دینہ یولی فچوکھ نہ گو تھوس
 گوافری لس بیاسی چونینگنہ علی شیر خان انجن پہ تھوسے ینگ سو یونگفہ مید۔ دو مینہ انجن
 فبرولی رگیا سترید کن نہ دریسے سہ تھود لوکھ کن یقسے کھوری فہ یل پولا فتمی دینہ اسلام
 ہلوحہ جھوس پولا ان لزوقی لس رنگ رنگ بیاسی ان۔

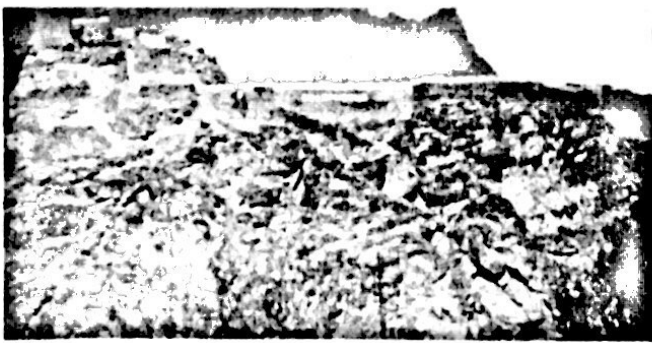
علی شیر خان زونگ پولا گل خاتون یعنی میندوق رگیلمو زرید سوک۔ دینہ دی اشچو
 مغل اشچو انسوک۔ دیکھی رول رگیاغر یعنی ہندوستان نہ ملا طالب اصفہانی نہ ایوب بیگ
 زیرکھن جھوغومی نس اکبر بادشاہ رولانہ سفیر یاسے بلتی یل اونگس دینہ علی شیر خان
 انجن بونو شہزادہ سلیم جہانگیر لا جھد بیاس۔ دوپی لالا دی اشچو بیختون بیاسے دہلی

کھیرس۔ دی بزویکھ بلتی یل نہ مغل سلطنت ہندوستان برنگ ٹھود لوکھ کن کھر کھر
 سونگس۔ ایکھی رول علی شیر خان انجنینگ بو نو چک 1589 عیسوینگنو ایران میر عارف
 اردیلی نہ دریسے نختون بیا سے مینفی انسوک۔ تم پو کھوٹ علی شیر خان انجن ژونخو چونی
 شنگ ژوسی کھ مقہون پی تھود لوکھ پو فیونخہ چکلہ ہندوستان مغل بادشاہ کن نہ دریسے،
 اے فیونخہ چکلہ ایران صفوی بادشاہ کن نہ دریسے یو دپا۔ یو بی فری علی شیر خان انجن
 ہرمگ کن ہندوستان نہ ایران تاریخی شوقونینگ سونگسے یو۔

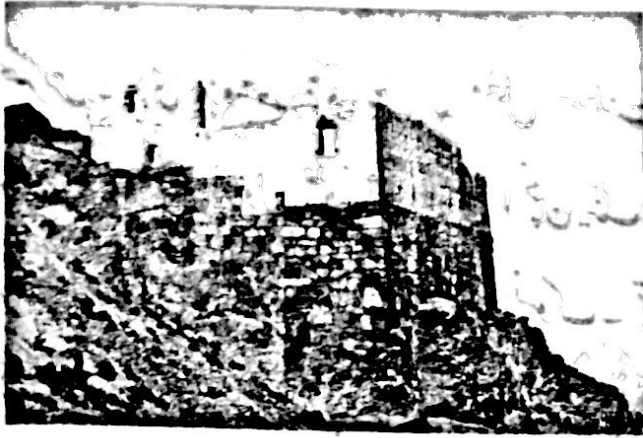

علی شیر خان انجن تو سپونگ
 سدپری ژھونچوسے سکر دوسے سکم تھنگ
 پو نوم چوکس۔ سدپری ژھولہ تھور
 ہرگیس نہ ہرکونگ چک فیونگسے حوطو
 تھونی من کھیرے دے بیاگ تھنگ

گنگمہ لاچھو تھون چوکس۔ دی ہرکونگ پونگونو ژھونڑے یونگسے چوپي کھری چو چونگ
 کھوربہ نختی انسوک۔

یونہ ژونخ پو کھر پو چوے کھر پو سہ انجن
 سی لزبے رگاشہ بیا سے فچوس۔ گنگوپي
 ہرکونگ، میندوق کھر، ہلال باغ،
 رگیا ژھر، غورو ژھر، ننگمہ ژھر، مقہون

ژھر نہ چھار باغ سہ مایا تو سپونگ فچو پسی
انسوک۔ علی شیر خان انچن تو سپونگ
حرا ہوش لا اڑالے سو نگے اہو لو ہر پسی
مقہون شغزن دوسے سہ یو۔ دو مینمہ
گت نہ نومل چھفی ہر منگ کن امہ علی

شیر خان انچن بو لو کھنہ، ہمبی ہر تخنہ ان
گت نہ چترال ہر مقہ کھیرنی و خلہ رگیاں تھو پنی ہر تخنی بزویکھ چترالینگ شینگیل
چکلہ بجو پسی بور دو لزا لاسہ یازویکھ علی شیر خان انچن بو لو پازیر بو شو قبونینگ
ریسے یو۔

انچن تو سپونگ یولی ستر ونگ لو کھسی فری تھور گو یکھنہ کھیر فو بشو تھونی من
برق نہ لو نگونگہ گار میونگ لا درولے گو سہ یو دنہ دے ملسونیکھ رگیاں گے ستر ویاس۔
دینہ زگو نجی فیونگے دے زگو نیکھ می ستر ونگمہ یقس۔ دو مینمہ یلی بو ستر ونگے یقہ فری
فرومہ چک ملسونیکھ کھر کن فچو چوکس۔ کھر منگمو فچو پسی برو کر تخشہ لا کھر منگ مایا
تو سپونگ مینگ منمہ سونگفی ان۔

دی بزویکھ دی جھوغو انچن، کھیو دچن نہ سنگ چن چو وے تو سپونگ بلتی
یولینگ شاعری، کھرز ونگ فچو ا یو پی دینہ دوک لنگ نہ شیس لا اشین اور لو قس زرید۔
تون بو علی شیر خان انچن تو س بو بلتی یلی تاریخ شو قبونینگ خیر جھویکھ بریا رکھ یو پی

ان۔ دینہ مقہون پونگ ژا مین بلتی یولی شربہ چکتو سہ علی شیر خان انچن ژوخ پو چونیکھ
ژامڑے نربیا سہ یونڑے ان۔

< کھش کھش فہ لونگ >

مشرقی جانب	:	شُر لوق			
حکومت	:	وانگ بشن		مغربی جانب	:
لقب	:	تھیس مینگ		بغاوت	:
چار	:	شینگیل		تعلقات	:
فخر، ناز	:	ز		چکی کا پاٹ	:

< تریسہ >

- ۱۔ انچن تو سپو نام نہ نام تھونی من ان پا؟
- ۲۔ علی شیر خان انچن زونگ پو بی مینگو جی ان؟
- ۳۔ انچن بو نو چک پو شہزادہ سلیم جہانگیر لا سکیو رسید پا، اے بو نو چک پو سولا سکیورس؟
- ۴۔ انچن تو سپونگ جھوی فری یا پسی چوقہ جھو غولس پو جی ان؟
- ۵۔ علی شیر خان انچن چوڑھن پو لاچی زرید؟

بَلْبِسْ كُونِي رِبْقَ خَلُو (بچوں کا گیت)

شیس نیالا شیردے یوس، ہلوحہ اشی!
میولیکھا خون چوکے یوق سکت پو نئی

یل لہ زگوس زیرے نئی سی یود سکلے
بلیتی ییل لا رگید نیا، ستروق پا تھلے

ان دی ییل پوبے رنوس، رگیام ژھونگ نا ژھونگ
بڑق، لگونگ، سپنگ تھنگ، چھومک، لونگمونگ نا ہرکونگ

سے غدونیکھا جت ان ییل پو ژھر
لیکی سینگ کھیر چن دی ییل پوے یود ہے غبیر

یود دی ژھر پوے کنڈیری بڑق کونی رگیانگ
میدوغی فروسنونی ربم کن رنگ نہ رنگ

یود بوسین سکت لیاخ یہ یونگ، ستچونیکھا
سترقہ نا گونگمونگ رذخ یود ریونیکھا

یود درولین سینگے کھہ ب، بین جی بلینگ
کھریو چوسی کھیود ہلننن یود یل سکلینگ

بید نئی شربونسی زفا زے
حق حلال روزیکھا کھونگ یود ژھرے

یانگ نوزن گوے، من نیالا سینگ نا مک
دی یلی یل میونگ، گوچوک سینگ چک کھہ چک

من نیا لا خسمبہ نا ہمبا نہ شنگ
مید نیالا، یانگ ژے میدپا، یگ سوی غدیانگ

ہرتخنہ ان، سیاچن، جھوغو ری، دی یلی
تھنگ نا رنوںگ ان، ان نا کھیود ہلتاسا نٹولی

بید نیا بلیس کنی یانگ لا سوال
یوس نیالا لے اشی! شیردے کمال

>

کھٹش کھٹش فہ لُونگ <

سبزه زار	:	سپنگ تھنگ	:	علم	:	شیس
دنیا۔ کائنات۔ عالم	:	میول	:	شیر دریا (دریائے سندھ)	:	سینگے کھ۔ ب
عوام	:	شربونگ	:	روئے زمین پر	:	سے غدونیکھا
دلربا۔ دل پذیر۔ دلکش	:	سینگ کھیرچن	:	روزی۔ دولت	:	رنوس
جھیلیں	:	ژھونگ	:	اتھک محنت	:	رُفہ زے
متفق	:	سینگ چک کھ چک	:	اقسام کے	:	فروسنوئی
گلاب کے تنوں کے کچھے	:	ربم	:	پہاڑی چوٹیاں	:	لگونگ
	:		:	کے ٹو	:	جھوغوری

< تریسہ >

- ۱۔ گوپی شعر پونگ بلبس کنی ہلومہ اشی لہ گا جوائسکا یاسید؟
- ۲۔ یکی لوكھ سینگ نبی ﷺ فیا قوسی جی کسل۔ یونگسید؟
- ۳۔ شاعر سی گا چیانگ کن لہ یکی رنوس زیرسید؟
- ۴۔ شاعر سی ریکھ یودی گا ستروق شخ خسوم پوے مینتھ کن لینسید؟
- ۵۔ دی یولی یول میونی فری شاعر جی دعا یاسید؟
- ۶۔ جوگی شعر پونگ بلبس کنی خدا لہ جی سوال یاسید؟

ذاتی نغمہ (مشق)

- ۱- دی ربیع خلو کھہ یدلہ لتو یوس۔
- ۲- ژہر نیسینگ بلتی یلی ستود کھہ ربس۔
- ۳- شاعر ربیع خلونگ کھیونگنی چیانگ بچگی مینت کن ربس۔
- ۴- ربیع خلونگ یو دپی رگشہ مھلو کھیگ شھو سے ربس۔
- ۵- غدیانگ نہ شنگ وزن چکینگ یو دپی مھلو نس ان دیا وزینگ مھلو نس ربس۔

زدرونگ فرو۔ افسانہ

ہرکنگ۔۔۔

کھورنگ گنگمہ سی ناسکل لہ تانگسے ژام ژے تھدین یو دسوک۔ فی خپرونگ لہ سنا
 .یا سے موتو تھدنی شدیانہ کھونی غدونگ کن گلاب ژوخ سونگسیدپا۔ لقی کھہ لقیہ تیانین، گو
 سکولین گنگمہ سی فی خپرونگ لہ ان زرید سوک۔ میونگ تھدنی تھکھہ یو نانگ لہ ساری
 خپرونگ لیگی جو مو شسین یو دپا۔ نلہ نہ یو خمس ناسی جی ہسہ بروت چن ہرکنگ جی زین
 یو۔ تاناسی جی بزویکھہ زیر نلہ ژام ژے بروت اونین یو دپا۔ البتہ ناسی جی زیرین یو دپی ان
 سوک ہے۔ نلہ یو خمسہ اونید۔ جھد کھھی کھہ ناسی زری جھن لہ دوگسے یو دپی میونی سینگ
 کونینگ یو دپی خپرو زین دوکتوکپا کوڈجی ناگیالے کھڈ۔ ناخیرہ چک زیر یو نہ میو یونی ہاھا
 تانگسے رگودے رگودے میگی جھینونگ رس پی تھکھہ گوید سوک۔ یونی سننی کڑے ناسی
 زیرسید۔ نلہ خمسہ اونید۔ دے من نہ فی مک لم پو لہ جی تھونید۔ کھورنگ یو دپی میونگ
 ریرے بین سونگسے مید۔ نگ مک ہونگ نانگ ژہ کھڈ۔ ترانگ خون لا ہلتانہ چک مید۔
 بو کھمو یکھا گو کلے نانگ ژہ لو سے یو۔ زری سینگ ژدو نگی سکد یو ژہ نلہ کوین یو۔ ناسی گو
 لینے ایکھا دکھہ چک ہلتس۔ سنم سولی گو یکھہ نلہ تری نین جی اونگمہ شیس۔ نلہ یاتری بی
 رولتری اوق اونید سوک۔ ناسی زری ملسیکھہ نہ لگنی فرالو کھہ یاس۔ ناسی بو کھمو یکھا لقی
 تھل یو رگدے لگنی سٹب یاس۔ اما لگفہ مہ نیانس۔ فی بو کھمو جھقسید سوک۔ شزدے

چن دے من نہ فی مک لم پوله جی تھونید دروقسے فی مک تل تل لدہنگمہ ریاحس۔ فی دوندہ
 فی فونوے رویو دسوک۔ مک لم پوله تھونگمو نہ میبو، فی سنہ لم پوله سکدجی کوس۔ سکد پو
 برق شنگ کھور بہ ژوخس فی سنہ لم پوله فونین دوگس۔ کھیانی ہرکنگ زین میدپا۔۔۔ آں
 کھیانی ہرکنگ زین میدپا۔ کھیانی کھیری شپسی فونوے شو زین یو دپا کھیانگ۔۔۔
 کھیانی۔۔۔ کھیانی۔۔۔ کھیانی می لہ بوگین یو دپا۔

< کھش کھش فہ لونگ >

کھور	:	مخفل	:	مخفل میں
ہرکنگ	:	اخروٹ کا گودا۔ ہڈی کا گودا۔ مقصد۔ مطلب۔ عقل و شعور	:	حد نظر نگاہوں کے سامنے
سنہ لم	:	قوت سماعت۔ راہ سماعت، سننا، دھیان، لاشعور	:	غیبت کرنا، ہٹھ پیچھے کسی کی برائی کرنا
خوم	:	ذائقہ	:	لذت
جو مبو	:	مزیدار	:	بازگشت۔ گونج
نگ مک	:	کمرہ	:	

< تریسہ >

- ۱۔ دی زورونگ فروینگ ربی کھن پوسی جی جلتہ یاسید؟
- ۲۔ دی زورونگ فروبی ہرکنگ پو جی لہ زیرید؟
- ۳۔ ربی کھن پوے مک لم لہ جی تھونگ؟

دعا

یا اللہ یوق نی پاکستان ہمیش ہمیش آباد
 یوق ہے خدایا حشر تھونی من یل یو نی آزاد

یل لا فن مو شربی تون یو یو تی ایمان ان
 میولی چوقہ اصلی یل یو رگیاخمو پاکستان ان
 یوق ہے خدایا حشر تھونی من یل یو نی آزاد

غیرت، حکمت، جرات، ہمبگ منفو پاکستان ان
 دومبہ زرف ستونگ ستونگ تھقیسے ہر تنفو پاکستان ان
 یوق ہے خدایا حشر تھونی من یل یو نی آزاد

اسلامِ یلِ چکتوی کھر کھر کھر پو پاکستان ان
 اسلامِ یلِ چکتوی یورو نر پو پاکستان ان
 یوق ہے خدایا حشر تھونی من یل پو نی آزاد

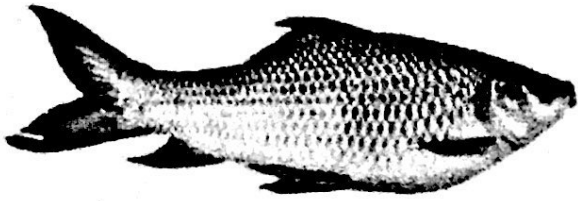
< کھتھس کھتھس فہ لونگ >

تون یو	:	رگیا خمو	:	ہرا بھرا
ہمبہ	:	دومبہ	:	مصیبت
ہر تھو	:	کھر کھر	:	مضبوط
کھر	:	نر	:	فخر

< تریسہ >

۱۔ فدا حسین شمیم ریپی دی نظم پونگ رگیا سترید نہ دریسے ٹامڑے رگا لوکھ یو دزیو
 ریے کھیونگ؟

نیا۔ جھوی سترق جھق کُنینگنہ چک

جھونگ دوکپہ یودپی

چوقپہ ژھونژے دینہ چوقپہ

جھوغو سترق جھق کُنینگنہ

چک یو نیہ ان۔ کھونگ لہ جھونگ دوکپہ فری لدن چوک کھن اشی سی لوخ یودپی
رگوبزویے فچوسے یود۔ یا فرومہ چک رگوبزوسی کھونگ لہ جھونگنو ہر کیل بہ لہ بدونو گوید۔
نیونی کھوتی سنہ شہ فری ہش کن لینید۔ ژھونہ، رگیامڑھونہ سمندر کُنینگنہ یودپی نیہ
فروسونگ تھک تھونگنہ رگلے یود۔

یا نیونینگ دینے بگیل تھق جھڈے کھڈپی نا سینگ کھیرچن نا خمینگ می جھودپی
کھیودکن سے لدن چوک کھن اشی سی شزدے یا سے یود۔ یونینگنہ بھچگی ہر منگ چہ کھیگ
یا تم ژھیر کُنینگنہ نو یا گوین یود۔

فلپائن جزیرونی (جھوی سے تھق کُنی) برنگ دوکپہ یودپی نیہ فرن بھچگی رنگ یو انج
فید پہ تھلے دوکپہ مید۔ چوقپہ جھوغو نیو وہیل (نہنگ) نہ شارک زریید۔ دونی رنگ کن فٹ
بگیہ نہ غہ فچو ریرے ریرے سے دوگید۔ جھونگ نو یودپی نیہ بھچگی درول سکرہ گھنڈہ چیلینگنہ نو

میل نشو خسوم ریرے ریرے سہ دوگید۔ زیربارے دے نیونگ له ملاح مچھلی (نیوپہ نیا)،
 نیزہ مچھلی (نیزہ نیہ)، تلوار مچھلی (رگی نیہ) نہ ڈولفن زیرے نونے یود۔ چوقہ یوٹھے
 ژھے یودپی نیونگ لو کھورپہ تھلے کھڈپہ مید۔ اما بچگی نسونگ لونہ فچوی کھنہ کھیرے لو
 نشو خسوم تھونی من یوسہ دوگید۔ نیے فرؤسنہ منگفوسا بیجون تئید۔ دینہ بچگی سی سوسوے
 ہلتونگنو بیجون کن کھورے دوسے فرؤ فونید۔ زیربارے کارڈیز زیربی نیوسی لو کھورنگ
 بیجون لاکھ نشو خسوم، ٹراؤٹ زیربی نیوسی لو کھورنگ بیجون لاکھ نشونگی نہ فچو دینہ لنگ
 (Lung) زیربی نیونی سی لو کھورنگ بیجون کروڑ چکنہ فید تئید۔ دے تھکپو بیجون تنگسینہ
 رگیا مڑھو نہ ژھونگ نہ فوجھب کن نیے شیدیانہ لداق گنگسے می کھڈپی ستروپو یا نیونگ نہ
 اینگ دوکپہ یودپی ستروق چھق کنی لینگ نہ انسان له دوک لنگ مشیپہ ستروق گودگو چوکپہ
 فری جھونگنو فنگفی جی گنگ کنی رولتری نیہ رب جھدین کھڈپی ان۔ دی نیہ گنگمی سوسوے
 زہ چس کن یا ژھونٹھے نیہ فرن کن نہ جھونگ یودپی ہرژونگ ان۔

ڈولفن زیربی نیونی ہرمنگ کن ندانگ له ہرتخہ سونگنہ تی بگیل تھق جھودے
 کھڈوک۔ کھوتی رگہ کھن ان زیرید۔ انسان نہ دریسے اشین خش رگہ لکھ یاغید۔
 دنیا رنگ لدنمہ سونگفہ یودپی ستروق چھق گنگمہ پہ ژے انسان لزنگ خش رگہ لکھ، تھدکھ
 بوگسنگ، فنگ سرنگ نیہ چوقہ تھوسے یودپی ان۔ کھوے خلدیو چوقہ جھونگو دوگید دینہ
 کھولہ رگودپا، نوا، خینگ بیا، دینہ کھوری کھا فری فرؤمہ چک سکت کن سہ فیونگمہ نیانید۔

نداگ لہ بڑا نگلی ندکھ کھیگ سہ کھولہ بڑا نگسید زیربارے نمونہ ژوخو، گوڑھق سننی ندکنی
کھہ ہرژقے (ہلٹم فٹ) ہارٹ اٹیک گوا یو دپی ندکن سہ کھولہ بڑا نگسید۔

< کھش کھش فہ لونگ >

بگیل تھق	:	حیرت انگیز	:	نیا فزن	:	چھوٹی پھلی
فروسنہ	:	قسم	:	دروں سکر	:	رفقار
ہرڈکیل بہ	:	تیرنا	:	سنہ شہ	:	گلپھڑے
بیایون	:	انڈہ	:	سنگ کھیرچن	:	دلچسپ
رب جھدین	:	نسل تباہ ہوتے ہوئے	:	کھیود	:	صلاحیت
خلدپہ	:	دماغ	:	چھو سہ تھق	:	جزیرہ
نیم چک	:	ایک جیسے	:	ہرکنگ	:	وجہ

< تریسہ >

- ۱۔ نیہ سی ہش پو سوسوے گے شہ سنو یکھہ لینید؟
- ۲۔ چوقہ ژھونڑے نیونگ دنیادی گے چھوئی سہ تھق کنی برنگ دوگید؟
- ۳۔ شارک نہ وہیل زیربی نیونی

رنگ کُن اتھون کُن ژامڑے ریرے دوگید؟

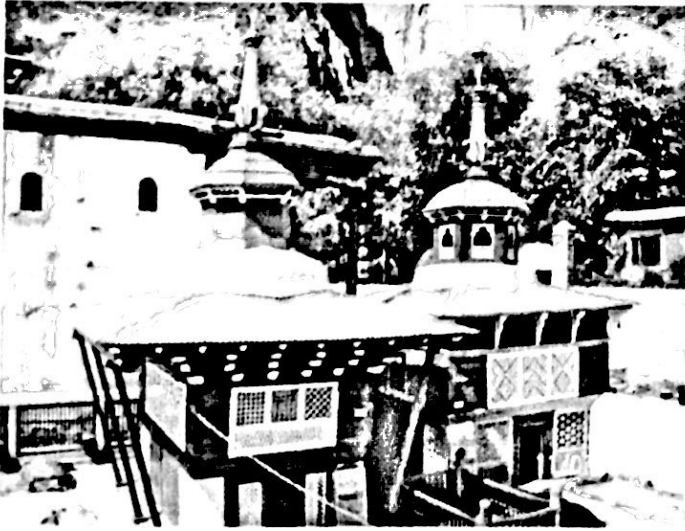
۴۔ چوقہ ژے کھٹ یو دپی نیونی نسو ژامڑے ریرے ریرے دوگید؟

۵۔ ٹاؤٹ زیربی نیوبی لو کھورنگ بیایون ژامڑے تنید؟

۶۔ بنی نوع انسان نہ دریسے سکیدے تھو د لکھ نہ رگہ لکھس یقی نیوبی مینتخ پو چہ ان؟

ضلع گنگچھ

بلتستان ضلع انس ان، چکپو سکرو دینہ اے چکپولا گنگچھ زریید۔ خپلو ضلع گنگچھ
 رگیا لہ ان۔ گنگچھ می ہرژس پو 1998ء مردم شماری نہ تھیسے مانگ یونگ لاکھ چک
 یود۔ کیرس کھنہ کھیرفو جھورٹ دینہ ایکھی رول ژھلتر ونہ کوندوس تھونی من ضلع
 گنگچھ کھیدے یود۔ گنگچھ لداختہ تھوکسے یودپی ان دینہ چوقہ جھوغو گنگری سیاچن
 گنگچھ نہ لداخ برنگ یود۔ مشہ بروم زریبی رو سہ گنگچھ ضلع بینگ یود۔ گنگچھ ضلع
 سکل زونے درولین یودپی رگیا مڑھولہ "شایوق" زریید۔ دی رگیا مڑھو کیرس تھونے سینگ
 کھہ ب رگیا مڑھو۔ نگو گڑیمید دینہ دی ملسولہ "جھومدو" زریید۔

گنگچھ بلتستان تاریخ نہ ثقافت
 بینگ۔ یونگ ملے ان۔ حضرت شاہ
 ہمدان فیاقپوے لق کھیکھ سمنگردو یقفی
 مسجد چچن مینمہ خپلوے کھر، کیرس میر
 مختار آستانو نہ خانقاہ پو، تھغس خانقاہ
 پونہ میر عارف نہ میر اسحاق آستانونگ،

بلدی خانقاہ پونہ مچلوے خانقاہ پو لگی نو نے یود۔ دیونگ مینمہ۔ بنگسہ مسجد، خانقاہ، نہ ہرژن
 پو یودپی آستانونگ گنگچھ یکل پونگ یودپی ان۔

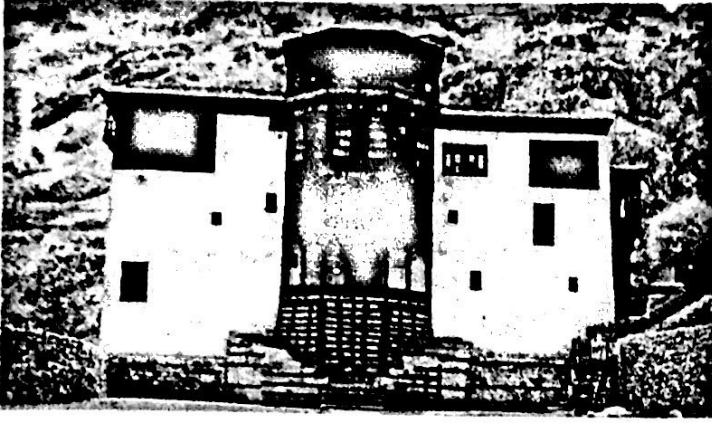
گنکچے شاعر کیننگنہ بوا جوہر، راجہ حاتم خان حاتم، کاچو اسفندیار خان، کاچو مظفر علی خان نطفہ، کاچو شجاعت علی خان شجاع، راجہ محمد علی خان غریب کیرس نہ کاچو عدلت علی خان دونی مینگو نونے یود۔ فیسے سہ بوا جوہری فیونگفی بحر طویل کن بلتستان گینگ کھیدے یود۔ دی بحر طویل کینگ اسلام تھانونی ہرمنگ کن مینمہ دنیا لا بوکسے یودی خیرونگ لیگی رگاشہ بزویکھہ بلتی سکدنگ شاعری فرنگ کن لایجو سے یود۔ دوسے سہ گنکچے ضلعینگنو شاعر منگوسا شاعری بین یودی ان۔

کیرس، تھلے، ہنجور کالداق نہ سیرلینگ ژوخ پو رگاشہ ملسونگ سہ یاوا یود۔ غیار وخلہ فیروں نہ نگرولی کھوربا اونگ کھن می منگو دی ملسونگ ہلتا لا اونید۔

گنکچے چھورٹ کوڑے ردوے سنوت یعنی کورومبو، کوات نہ ہرکونگبو مینمہ فرومہ چک سنوت نہ ہرٹونونگ فچو فری نونے یود۔ ژھلتوروے گوس فیسپے سہ فرڈوسی گوس لیگی رگاشہ لق شیس کیننگنہ ان۔

ضلع گنکچے میونگ عرفان نہ تصوف نہ تھیسے یود پونہ ژوخ پو بلتی دونمی نورگونگ رگیا خلونہ موسیقی سہ شیس یود کھن یود۔ گنکچے فرومہ چک ملسونینگ کیساری زدرونگ سہ لیا خموتانید۔

خپلو چوے خاندان پولا "بگو" زریید۔ دینہ دی چونی ژھلتوریکھنہ کیرس تھونی من کھیدے یودی سہ تھق پویکھہ مانگ یونگ لوستونگ چک کھوتی وانگ بشن سترولفی ان۔

دی چونینگہ راجہ حاتم خان اول، راجہ
حاتم خان دوم نہ راجہ ناصر علی خان
دوئی مینگپونونے یودی ان۔

گوپا بلتی یلینگ شیس ہلڑابی
سترول کن میدسوک دوسے پاکستان

شرزیکھہ بلتستان گانینگ فیسیہ سے ضلع کنکچہ گڑونگ گڑونگ لہ سکول کن چھولے فرزونگہ
بونونگہ شیس علم ہلڑابی لس پولا اور لوقسے یود۔ دی بزویکھہ ضلع کنکچہ خون لوکھسی
یرگہ چکتونگ چتہ حق گوتھوس گوین یودی ان۔

< کھش کھش فہ لونگ >

رگیا لہ	:	دار الخلافہ	:	چھومدو	:	وہ جگہ جہاں دو دریا آپس میں ملتے ہیں
فرنگ	:	مالا	:	کوات	:	ہانڈی نما برتن
کورومبو	:	ہانڈی	:	ہر کونگبو	:	دیا، چراغ
گوس	:	پٹو	:		:	

<ترسيه>

- ۱- بلتستان ضلع ٺام ان دینہ دونی مینگو چی ان؟
- ۲- کنکچہ سکل تری درولی رگیا مڑھولہ چی زرییدا؟
- ۳- میر عارف آستانو گاریو د؟
- ۴- چچن زیری بی مسجد یو بی سمنگردو سوسی یقفی ان؟
- ۵- کنکچہ چوقہ مینگ. یونگ شاعر یو سو ان؟

Balti Skad po Roman Rbi Joḵhsikha Rbya la Kolbi Harf kun

Duse zamaningnu internet na mobile skede koled. Dongi phari Roman ya'ni Angrezi harf kun kolba bdongo gwed. Balti rbya la di system po fchosphi in :

a	Apo	m	Munggur
B	Bongo	n	Nas
ch	Chuli	o	Ose
D	Da	p	Polo
E	Ebchan	q	Qaar
f	Fyakhma	r	Ruspa
G	Garba	s	So
gh	ghuṭ	t	Tam
H	Hyaq	u	Ukpa
I	Inchas	v	Vote
J	Jwa	w	Wa
Ĵ	Ĵing	x	x-ray
K	Kangma	y	Yaqpa
ḵh	ḵhyul	z	Zamba
L	lam		

V na X Angrezi-kha na lenphi lafz kun tse phari koled. F Urduikha na lenphi lafz kun tse phari koled, Balti lafz kuni phari, ph i ḵktu vowel

med na f onged misaali bzoekha fchwa, fshakhma, fyokh, vowel yod na ph onged, misaali bzoekha phono, phru, phangma.

Diung menma "retroflex" harf kun sa yod. Dong hrtakhpha gwa la harfi oqtu phalu chik tanged. Diung gangma "unicode" -ing yod, dobi phari Computer-ikha rbya nyaned. Mobile-ikha phalu ma-tangs na sa rbeingnu hrkaflas chi mi-go.

De harf kun diung in :

ṭ	ṭing ṭing	ṣh	ṣhweet
ṭh	ṭhup	ṛ	ṛgyakhs
ḍ	ḍong ḍong	ṇ	moṇ

Balti skading yodpi awaaz khaik la harf ngis chik byase rbya phoghed.

Dong diung in:

sh	Shoqbu	ng	Nga
ts	Tsong	zh	zhon-chas

Dekana "aspirated" yani Urduingnu he do chhashmi na nyambo ongmi harf kun diung in :

ph	Phalli	kh	Kha
th	Thaqpa	gh	ghanta
chh	Chhu	tsh	tsho

Balti vowel kun diung in :

Short		Long	
a	yang (and)	aa	yaang (you)
e	Nene	ai	aish bya
i	Mingmo	ee	Naseem
o	Momo	au	Fauj
u	Lu	oo	Rasool

Shing khani khsos bu

Yale kasal kun Room yuli baadshah la phrurhpa buphe chang sa medpi insuk. Kho si masjid yod saa, ot kale tangen, shargo targo choq la laqpa zun zeren, chigang mine tangen dukse, jaq kuning na jaq chik kho la bui skes le kasal. Dere de phru la oma chadpa na khoe wazir po si baadshah la jwa byas “Le kasal ya nono nga la khswa shazde byas na yari shazde gwedpa.”

Do zerba na baadshah si wazir po la zers, “Nga la phodpa na med, amma chi bek khyangi ma-zers na lyakhmo pa. Ta khyangi zerba na onga khyangi kher yang,” zere de phru wazir po la mins ju.

Dekha na khuda si baadshah la yang bui chik shazde byas ju. Do kwa na ekha yuli baadshah la sa bui medpi insuk. Kho si sa de baadshah la zers “Yari shazde yari ya phru yaangi nga la shazde byos.” Do zerba na de baadshah po legi nongspa chan chi yodpi insuk. Do de baadshah po la mine tangs.

Dekha na yang lo khsum bji la baadshah la yang bui skes ju. Ya yulingnu baadshi hrtane kangkol be shing khan chi yodpi insuk. Kho si baadshah la jwa byas “Le ati cho, nga la phrurhpa chang sa med. Yari shazde ya nono nga la khswa shazde byos.” Baadshah la med zerba kho la sa ma yan. De phru kho la mine tangs, le kasal.

Wazir po na e baadshah po si kherphi phrung la khongi lyakhmo byase sabaq kun hltsabs. Diha ata shing khan la nor chi mangmoe yodpi insuk. Kho si de phru nor tshwa tangen yaqs.

Dere de phrung toq toq phyal phyal songs. Wazir po na baadshah po si khssosphi de phrung la jaq chik kos, “Falaan yul chiging Salma Chocho zeren legi kosondo rgyalmoe chik yod lo. Do la myul gangmi baadshi phrung’lagham la gwang lo.” Do kwa na khong ngiska sa songs, le kasal.

De khpero shing khani khsos bu la sa kwa na, kho si khuri khssosphi ata shing khan la zers, “Ata ju yaang la kha ma-ons na nga khpere chik zered. Ngi kacho ngiska Salma Chocho la lagham la songsed lo. Yaangi jalte khaskos chi byas na nga sa gik ju.”

Zerba na ato si zers, “Yaang shakhpho shokhs, amma jaq chi ngis khsum dade shokhs. Ngati gongma tshar poeng staqpe chik yod. Do la dyang khsum byos. Nga yaang la khlung hrte chik phchwed. yaang ya hrtekha jone shokhs.”

Dere jaqme khsum bji la apo shing khan la de hrto ldans. Apo shing khani de hrto dene byase phchos ju, do la hu bya na mukhab chi gwe insuk, haa bya na yang hrta gwe insuk. Dere jaqme khsum la kho de hrto bikha jone song le kasal.

Dere lam dus chigikha thone de malsekha api chik dugen yodpi insuk. Kho de api shidya api la zan ban chi minen jaqme ngis khsum chi duks. Dekha na jaq chik kho si api la tris, “Ina ju, yuling chi khpera yod? Ya yul poengnu Salma Chocho

zeren yod lo. Nga sa mo la chik hlta gwe in. Yari shazde lam sne, jalte khaskos chi byos.”

Do zerba na api si zers, “Le bu haske nam lang na khaa spis chi ongmi in. De khaa spis po zune gwa na wa rzes, khi rzes chi thobat. Do zune songs na mi rzes chi sa thobat. Do zune songs na khyang de yul poeng thonmi in.”

E jaq la nam langpha na kho api si zerphi lam po zune gwa na chhogho yul chigingnu thon le kasal. Dere kho khoren khoren chi, nang chiging thonma na de nang poeng api chik na bongoe chik yodsuk ju. Kho legi hltoqsedpa, kho si api la zers, “Le ango zachas bachas chi chang yoda?”

“Deng kali bale tikchi yod. Khyangi yo thungnuk na thung.”

Kho si hltoqphikha de bale thungse na tris “Yidang la zan ban chi phchwe chang medpi ina?”

“Le mili ata nangnu chang sa med.”

Zerba na kho si khmul chi baqchi api la mine na zers, “Yaang la gonma tsenoe dakhon chi khyong. Yang ngadang la gyokhspa gonthaq gwe zan ban chi sa khure ong.” Dere api songse mwang la gonchas chi na zachas thungchas gangma khure thade khushaal gwen loqse thon ju.

Dere jaq khsum bji la api si kho la tris “Le mili ata khyang gar na ongphi in? Gar gwe in?”

Zerba na kho si zers “Ango ju, yeti yuling Salma Chocho zeren khatoon chi yod lo. Yo la myul gangmi baadshi bung lagham la ongsed lo. Nga sa yo la lagham la ongphi in. Yari shazde jalta khulte byos.”

Api si zers “Do bdongo, nga haske dori songse khore hltase na yaang la khpera zeruk.”

Dere jaqma khaik la api la yang khmul bul chi mine na zers “Api ju ta yaang chik songse hltos.”

De apiu Salma Chocho khsosphi ango insuk. Mo si jubyas bubyas chi khure e jaq la Salma Chocho na thukpa songs le kasal. Moe khar po la folaadi rgyabaq yodpi inpa. Api Salma Chochoe kharingnu songse na zers, “Ina le bongo, myul gangming na ngari bongo la baadshi bu gangma lagham la ongsed zere kwa na nga la gargo songse hlta ongphi in. Ngi bongo yang thongnuga mi-thong khsamse.”

Yo zeren api si ngu zum chi byas ju. Salma Chocho si zers “Ango yaang ngu ma-ngus. Khong la nga gar thobe. Khudang strungse dukse yod yang. Khong la nga thobi mala men. Ngi di shagharan poengnu polo hrtseese minga chik tsa si hali rgu strang na de mi la nga dukpi in. Rgu tshangmi daphoq po ngi raphsali barbani nangjong thonma rgospi in. Dekha na nga si Chandani zdongpo khrolba phangmi in. Do khrolba rgospi in. Dekha na nga storbi in. Nga su la thob na de mi la nga dukpi in. De gangma su la gwe men. Yaang ngu ma ngus. Khoqkhol ma byos.”

Api si de khpera gangma moeng na phyungs le kasal. Dekha na loqse ongse de

khpera gangma de phru la zers le kasal. Dekha na api si yang zers, "Ongmo na baadshi phru gangma ongse nang, amma poloeng rgyal chi su la sa ma-thoba nang".

E jaq la kho khari phyokh la khorba gwa na khuri kaka ngiska na thuks. Khongi kho la tris "Le phru, khyang gar na ongphi in? Gar pa in?"

Zerba na kho si zers, "Nga ya yuli mi in ju."

"Onga khyang ngaya la zan ban chi phchwa duktuga?"

"Lyakhmo gik ju." Khong la de jaq la na kho si zan ban chi phchwen duks le kasal.

E jaq la khong yang polo la songs. Khari nangjong khong mala ma-thons. Ta shing khani khsos bu khuri khlung hrtekha jone na ana khari nangjong babs. Polo phyungse khyongse shagharaning gen go gen, thur go thur dāphoq kheredpa le kasal. Do thongma na Salma Chocho la ishin sning ma-khsot songse na droqse tamlan chi zeredpa le kasal.

"Khyang la gen lam nore ongphi in na, nga gen lam hltanuk,

Khyang la thur lam nore ongphi in na, nga thur lam hltanuk,

Rgyakh chhad songse ongphi in na, nga khyang la rgyakh boruk,

Hlam chhad songse ongphi in na, nga khyang la kang hlam skonuk

Ta hrta chik na mi chigi chi polo?"

Yale kasal, do kwa na kho si zeredpa "Nga la rgyakh chhamse ongphi sa men. Nga la lam nore sa ongphi men. Nga Salma Chocho la lagham la ongphi in. Khyang dukpi in na dukpi in zer. Dukpi men na dukpi men zer. Rbilukh khyangi dukpi men zers na, nga khiri khar khar-hlung, yul yul-hlung go chukpi in."

Mo si zers, "Sharkhi baadshong sa nga la lagham la ongsed. Nubkhi baadshong sa nga la lagham la ongsed. Nga khyang la chaa duktuk?"

Zerba na kho si zers, "Sharkhi baadshong ngi hrta rzipa in. Nubkhi baadshong ngi khi rzipa in."

Do zerba na mo si zers, "Onga nga haske gangma zdamse shagharaning polo hrtse chuged. Su si khwang tsa si hrtse hali rgu strangse jugi dāphoq po ngi raphsali barbani nangjong thon chuks na nga do la duged."

Dere do kwa na kho shokhmo byase ongse yang khuri malsekha dukse kaka ngiska la zan ban phchose duks le kasal. Dere khoe kaka ngiska thal phoq thal phoq songse thonma na kho si tris "China le baadshi nonong, diring china songs?"

Do zerba na khongi zers, "Chi hālat gwe, ngaya jaq tsam song, moe khari stagho strungse dukse. Mo si darong thone man khari stagho khwang phespa med."

De jaq la khong zan chhu zose ngit ongs. Gyokhsa na yang hrtongikha jone khari phyokh la songs. Khong gwa na khongi gyab poeng shing khani khsos bu khwang sa khuri khlung hrtekha jone khers. De jaq la baadshong na wazir kun na gangma thongma na mo si khari zgo phes zere hukm byas. Khari zgo phes. Phya na gangma kharing songse chhaoning dams. Dekha na shagharaning polo hrtsya

songs. Polo baadshi nonoe laqping yodpa, shagharaning thonma chik na shing khani khsos bu si baadshi nonoe laqping na polo koqs. Koqse na gengo gen, thurgo thur, ɖaphoq tyangen hali rgu strangs. Rgui resi ɖaphoq po yatse an na tyangs, polo Salma Chocho bi raphsali barbani phari nangjong khers. Tā hali rgu tshangma na gangma chhaqse songs.

Shing khani khsos bu yang eong pa gopa nangnu ongse zan chhu tayar byase yaqs. De man na baadshi nono ngiska sa thal puṛaq songse thons. Thonma na kho si tris “Le baadshi nonong, yeti chi halat yod?”

Khongi si zers, “Chi bek le, ngaya choq polo hrtsek zere man na hrtape chik thons. Kho si su la sa polo na ghji go ma chuks. Gengo gen ɖaphoq khers. Thurgo thur ɖaphoq khers. Diring na jaq khsom in kho si su la sa res chi ma-minma. Dose mo si zersed, ‘Haske Chandani zdongpo khrolba phangmi in. Do su si khrols na do la mo dukpi in lo’.”

Shing khani khsos bu la api si zere yodpa, “Do khyang la khoqkhol ma song. Nga khyang la konḍaghi stare chik khyongse mined. Khyangi yo smonlam chi byase na tyangs na, ya bang la do grolbi in.”

In na in e jaq la Salma Chocho si chhogho Chandani zdongpoe khyongse hrmaghi dunu khrolba phangs le kasal. Ta baadshi bu gangma si chhogho chhogho jigjig stareong khure de Chandani zdongpo khrolbi phralukh byas, amma su la sa do ma-grols. Dere e jaq la api si kho la de stare khyongse minsedpa, kho si yo khure songs.

Dere kho de chha soghi ywa borphi konḍaghi stare khure byungma na hрмаq choghi si rwa byas. Do la su sa ma-os. Dere kho si smonlam chi byase na zers, “Di po ngis po khnām kher saa kher song shik. E chikpo Salma Chocho bi bakhxstoni zan la song shik.” Yo zere tyangma chik zdongpo la po khsom songs. Ngis po khnām kher sā kher song ju. Chikpo yekha lus. Shing khani khsos bu si de man na hрмаq gangma la skos. “Ya khidang su si ma-kos ma-zer, ma-tshor ma-zer. Shing khani khsos bu la rgyal thobsed he.”

Do zerba na Salma Chocho si zers. “Dakhsan nga ber la storbi in. Su la thob na de miu la nga dukpi in.” Mo si do zerba na yang hrmaq gangma chhaqs.

Dere kho yang shokhmo byase ongse kachong la zan ban chi phchose yaqs. Dere khong kha migi rang bang khere kha skamse thons ju. Kho si tris “Ina le baadshi bung, yidang la china songs?”

“Ngaya la chang nam lang chi ma-songs. Chang sa menmi phrui chik ongse ua de zdongpo kho si khrole phangs.”

Dekha na kho si khong la zan ban chi mine na khwang api la yang hrtakh bakh chi khure api shidya songs le kasal. Api la kho si yang ju salām chi byase na zers, “Yale ango berla mo storbi in lo. Su la thob na mo do la dukpi in lo. Do la nga chi bya?”

Api si zers, “Moe gongma tshar poeng ghoni skyura bgya tangse yod. Dengnu rgasha rgasha ghon kun smine yod. Khyang dong gangma la mala mi-thukpi in. Yeng tsharmare ghon chi chik hrgide yod. Mo yengnu jukse dukpi in. Khyangi ngi hrkan skamsed zere na, gri tangse chads na ya ghon poeng na mo byungmi in.”

Kho si “Lyakhmo gik” zere loqse ongs. E jaq la kho khoren songse de ghoni shidya thonma na khwangi khwang la zers, “Le ta ngari hrkan skamsed. Salma

Chocho sa ma-thob. Nga ya ghon po phshaqse zek”

Zere kho si gri phyungse phshaqcha bya na mo si “Le le, khyangi Salma Chocho rdabeda?” zere mo deng na byungs le kasal.

De man na hrmaq po si rwa byas. Gangma la skos. Salma Chocho shing khani khsos bu la thob. Mo si hrmaq choq la skos. Ri zune tsos. Chhu zune hrkaqs. Phurbi bya na chhui ngya la thone man mo si gangma drang chuks.

Dekha na mo si zers. “Ta chi bek le shing khani khsos bu, nga chhogho chhogho baadshi bung la ma-dukphi inpa. Ta ngi spalba khyang la thoba na.”

Zerba na kho si zers, “Le Salma Chocho, khyang la gyodpa ma song. Ngang sa Rum yuli baadshi thachung khān in.” Do kwa na mo sa mangmo rans. Ngiska thade khsode khuri kharing khere dukphi rung na khpera le kasal.

